

ÚAD

◀ ÚČTOVNÍCTVO ◀ AUDÍTORSTVO ◀ DAŇOVNÍCTVO

ŠPECIÁLNE VYDANIE

ZVYŠOVANIE RELEVANTNOSTI ÚČTOVNÝCH
INFORMÁCIÍ V SR - OD NÁKLADOV K HODNOTE

ISSN 1335-2024

SKCÚ

SKAU
SLOVENSKÁ KOMORA AUDÍTOROV

SKDP
Slovenská komora
daňových poradcov

Think Ahead

v spolupráci
s Ministerstvom financií SR
a Najvyšším kontrolným
úradom SR

OBSAH

VAROVNÉ SIGNÁLY V ÚČTOVNÝCH ZÁVIERKÁCH	2

(Tumpach, M.; Juhászová, Z., Kubaščíková, Z.)

ZMENY VO VYKAZOVANÍ ÚČTOVNÝCH INFORMÁCIÍ PODĽA IFRS ZA ROK 2021 PODNIKATEĽMI VYPLÝVAJÚCE Z AKTUÁLNE PRIJATÝCH NOVELIZÁCIÍ IFRS V EÚ	11

(Mokošová, D.)

ODLOŽENÁ DAŇ Z PRÍJMOV V ÚČTOVNÍCTVE PODNIKATEĽOV - PODSTATA, VÝZNAM A PRAKTICKÁ APLIKÁCIA	24

(Krišková, P.; Užík, J.)

Varovné signály v účtovných závierkach

prof. Ing. Miloš Tumpach, PhD.
doc. Ing. Zuzana Juhászová, PhD.
Ing. Zuzana Kubaščíková, PhD.

Podakovanie: Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-16-0602

Abstrakt:

Ako je uvedené v Medzinárodných štandardoch finančného výkazníctva, „účtovná závierka je štruktúrovanou prezentáciou finančnej situácie a finančnej výkonnosti účtovnej jednotky“. Všeobecným účelom účtovnej závierky je poskytnúť informácie širokému okruhu používateľov pri prijímaní ekonomických rozhodnutí. Účtovná závierka zobrazuje aj výsledky hospodárenia manažmentu so zdrojmi, ktoré im boli zverené. Nesprávnosti vyplývajúce z podvodného finančného vykazovania sú úmyselné nesprávnosti a také zverejnenia, ktorých cieľom je zavádzať a oklamať používateľov účtovnej závierky. Eric Krell (2002) uvádza vo svojom článku „7 Corporate Red Flags“ uverejnenom v Business Finance sedem varovných signálov – náznakov, ktoré môžu naznačovať, že spoločnosť využíva podvodné techniky. Cieľom tohto príspevku je preskúmať do akej miery je možné sledovať podvodné techniky a varovné signály vo zverejnených účtovných závierkach spoločností v Slovenskej republike.

Kľúčové slová: podvod; účtovná závierka; vlastné imanie; hotovosť

Úvod

Nesprávnosti vo finančných výkazoch môžu vzniknúť spôsobeným podvodom alebo omylom. Faktorom rozlíšenia medzi podvodom a omylom je skutočnosť, či konanie, ktorého výsledkom je nesprávnosť vo finančných výkazoch bolo úmyselné alebo neúmyselné.

Pre audítora sú relevantné dva druhy úmyselných nesprávností:

- podvodné finančné vykazovanie,
- sprenevera majetku.

Pre účely ISA sa audítor zaujíma o podvod, ktorý spôsobuje významnú nesprávnosť vo finančných výkazoch. Získavaním dôkazov, prijímaním vyhlásení, písaním správ, svedčením o zisteniach a pomocou pri odhaľovaní a prevencii podvodov sa zaoberajú i forezní účtovníci. Za podvod sa považuje úmyselné, nečestné, klamlivé konanie v prospech seba alebo niekoho iného, ktorého výsledkom je finančná škoda (Trestný zákon, §221).

Podľa ACFE (Association of Certified Fraud Examiners) sú metódy skúmania chýb a podvodov nasledujúce:

- analýza dostupných údajov,
- vytvorenie hypotéz,
- testovanie hypotéz,
- spresnenie a úprava hypotéz.

Nástroje používané na skúmanie chýb podvodov sú väčšinou rozhovory, skúmanie dokumentov, dátová analýza. Účelom skúmania chýb a podvodov je preukázať alebo vyvrátiť právne znaky trestného činu.

Podvody vyskytujúce sa v účtovnej závierke môžu mať podobu:

- manipulácie, falšovania alebo zmien v účtovných záznamoch alebo podporných dokumentoch na základe ktorých je zostavená účtovná závierka;
- nesprávneho popisu alebo zámerného vynechania udalostí, transakcií alebo iných dôležitých informácií v účtovnej závierke;
- úmyselne nesprávneho uplatňovania účtovných zásad týkajúcich sa oceňovania, klasifikácie, spôsobu prezentácie a vykazovania.

Metodológia a zdrojové údaje

Na analýzu a vyhodnotenie údajov z účtovných závierok sme použili databázu dostupnú na webovej stránke www.registeruz.sk. Boli spracované roky 2010 – 2018. Počty zverejnených účtovných závierok v jednotlivých rokoch sú nasledujúce.

Tab. 1 Počty spracovaných účtovných závierok v jednotlivých rokoch

Rok	Počet účtovných závierok
2018	219172
2017	208227
2016	198413
2015	190486
2014	186348
2013	166268
2012	90540
2011	96534
2010	78751

Zdroj: www.registeruz.sk

Pri analýze údajov sme identifikovali najčastejšie skreslenia, nesprávnosti a logické chyby, ktoré sa v účtovných závierkach vyskytli:

- vykazovaný záporný zostatok peňazí v hotovosti,
- vykazovaný extrémne vysoký zostatok peňazí v hotovosti,
- vykazovaný odlišný súčet majetku a súčet vlastného imania a záväzkov,
- vykazované nulové základné imanie,
- vykazované záporné vlastné imanie bez uskutočnenia súvisiacich právnych krokov.

Cieľom analýzy bolo i posúdiť, či nesprávnosť mohla mať určitý súvis s podvodom.

Výsledky

Súvaha je výkaz sprostredkujúci informácie o podnikovom majetku a zdrojoch majetku. Súvaha obsahuje stavové veličiny, t. j. jednotlivé položky predstavujú ich stav k dátumu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka. Základnou vlastnosťou súvahy je, že v každom momente jej zostavovania platí bilančná rovnica, tzn. majetok sa rovná zdrojom majetku (vlastnému imaniu a záväzkom).

Tab. 2 Počty účtovných závierok v ktorých neplatí bilančná rovnica podľa rokov

Rok	Počet účtovných závierok
2018	2021
2017	2040
2016	2794
2015	3101
2014	3100
2013	684
2012	25908
2011	28806
2010	6520

Zdroj: www.registeruz.sk

V predchádzajúcej tabuľke sú uvedené počty účtovných závierok v ktorých neplatí bilančná rovnica. V rokoch 2011 a 2012 išlo o takmer 30 % účtovných jednotiek, naopak v roku 2013 išlo iba 0,4 % účtovných jednotiek. Od r. 2014 podiel účtovných závierok s vykázanou chybou v bilančnej rovnici znižuje, môžeme teda predpokladať, že kvalita vykazovania sa zvyšuje a účtovné závierky neobsahujú takéto zásadné chyby.

Minimálnu výšku základného imania pri kapitálových obchodných spoločnostiach (akciových spoločnostiach, spoločnostiach s ručením obmedzeným) a družstvách určuje Obchodný zákonník. **Výška základného imania sa súčasne zapisuje do obchodného registra.** Obchodný zákonník definuje základné imanie spoločnosti ako **peňažné vyjadrenie súhrnu peňažných i nepeňažných vkladov všetkých spoločníkov do spoločnosti.** Základné imanie môže byť vo forme **peňažných i nepeňažných vkladov.** Základné imanie teda **nemusí povinne tvoriť komanditná spoločnosť a verejná obchodná spoločnosť.**

Tab. 3 Počty účtovných závierok s vykázaným nulovým základným imaním podľa rokov

Rok	Počet účtovných závierok
2018	775
2017	673

2016	748
2015	838
2014	792
2013	189
2012	19
2011	8
2010	3

Zdroj: www.registeruz.sk

Napriek vyššie spomenutej zákonnej povinnosti stále existujú účtovné jednotky, ktoré základné imanie v účtovnej závierke nevykazujú napriek tomu, že základné imanie v obchodnom registri majú zapísané. Tento nesúlad môžeme taktiež považovať skôr za chybu a nesprávne vykazovanie.

Podľa § 6 ods. 4 Obchodného zákonníka v znení neskorších predpisov vlastné imanie tvoria vlastné zdroje **financovania obchodného majetku podnikateľa podľa osobitného predpisu**. Za osobitný predpis v tomto prípade je považovaný zákon o účtovníctve č. 431/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov, ktorý za **vlastné imanie považuje rozdiel majetku a záväzkov**. Vychádzajúc z tohto vzťahu je možné, aby vlastné imanie malo i zápornú hodnotu, najmä pri vykázaní straty, ktorá hodnotu vlastného imania znižuje. Podnik so záporným vlastným imaním je rizikom pre veriteľov, keďže záväzky podniku prevyšujú hodnotu jeho majetku. Legislatíva preto upravuje stav, keď má spoločnosť nízke vlastné imanie (podnik v kríze) a aj prípad, keď vlastné imanie je záporné. Podľa zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov je **obchodná spoločnosť so záporným vlastným imaním a aspoň dvoma veriteľmi povinná podať sama na seba návrh na vyhlásenie konkurzu** do 30 dní od kedy sa o tejto skutočnosti dozvedela.

Tab. 4 Počty účtovných závierok s vykazaným záporným vlastným imaním podľa rokov

Rok	Počet účtovných závierok
2018	38465
2017	38652

2016	39998
2015	41814
2014	43102
2013	38551
2012	6006
2011	6871
2010	10857

Zdroj: www.registeruz.sk

Existuje relatívne vysoký podiel účtovných jednotiek (v jednotlivých rokoch podiel osciluje až okolo 20 %, paradoxne v r. 2011 a 2012 iba okolo 7 %), ktoré vykazujú záporné vlastné imanie napriek tomu, že nepodnikli ďalšie právne kroky podľa zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Takmer vo všetkých prípadoch boli vykázané záporné hodnoty vlastného imania z dôvodu dosiahnutých vysokých strát.

Každý podnikateľský subjekt, ktorý prijíma a vydáva peňažné prostriedky v hotovosti, je povinný o tomto pohybe hotovosti viesť evidenciu. Zostatok hotovosti vykazuje v súvahe v položke pokladňa. Logicky nie je možné, aby zostatok v tejto položke bol záporný. Záporný zostatok v pokladni je zväčša dôsledok nesprávneho účtovania.

Tab. 5 Počty účtovných závierok s vykázaným mínusovým zostatkom hotovosti podľa rokov

Rok	Počet účtovných závierok
2018	1900
2017	1831
2016	1747
2015	1739
2014	1530
2013	504
2012	30
2011	37
2010	246

Zdroj: www.registeruz.sk

Do skupiny ďalších nelogických chýb patrí aj vykázaný záporný zostatok v pokladnici. Takýchto účtovných závierok je približne 0,8 % z celkového počtu zverejnených účtovných závierok (r. 2014-2018).

Samozrejme, nie je žiadnym právnym predpisom stanovený limit hotovosti v podniku. Od 1.1.2013 však nadobudol účinnosť zákon č. 394/2012 Z. z. o obmedzení platieb v hotovosti v znení neskorších predpisov, ktorý zakazuje vykonávať platby v hotovosti podnikateľom prevyšujúce sumu 5 000,- eur a zároveň sa postupne inými zákonnými ustanoveniami eliminovali transakcie v hotovosti v maximálnej možnej miere. Transakcie s hotovosťou sú veľmi rizikové a môžu byť indikátorom nezákonného obchodovania, príp. prania špinavých peňazí. Pri analýze účtovných závierok boli stanovené hranice hotovosti, ktoré subjektívne sú považované za vysoké – prvou hranicou je hotovosť 50 000,- eur a druhou hranicou je hotovosť nad 500 000,- eur. Výsledky sú vykázané v nasledujúcej tabuľke.

Tab. 6 Počty účtovných závierok s vykázanou hotovosťou nad stanovený limit podľa rokov

Rok	Hotovosť nad 50 000,- eur	Hotovosť nad 500 000,- eur
2018	22444	736
2017	19695	647
2016	17340	617
2015	15117	556
2014	12485	436
2013	7157	275
2012	548	27
2011	604	18
2010	3066	123

Zdroj: www.registeruz.sk

Podiel spoločností s vykázanou hotovosťou nad 50 000,- eur postupne stúpa od 0,6 % v r. 2011 a 2012 až po 10 % v r. 2018. Existuje aj určitý podiel spoločností, ktoré deklarujú v účtovnej

závierke hotovosť nad 500 000,- eur, v ostatných rokoch ide o cca 0,3 % spoločností, absolútne počty takýchto spoločností postupne stúpajú.

V tzv. jednoosobových spoločnostiach s ručením obmedzeným môže byť vysoká hotovosť indikátorom, že si spoločník vyberá zo spoločnosti podiely na zisku bez toho, aby odviedol zrážkovú daň. Týmto spôsobom hromadí hotovosť i keď nie je reálne, aby takouto hotovosťou disponoval.

Rovnako ako v účtovníctve, tak i pri finančnej analýze sa vyskytuje snaha skresľovať výsledky analýz. Manažment podniku sa správa špekulatívne a mnohé výskumy potvrdili, že výsledky niektorých ukazovateľov sú zapríčinené špekulatívnym konaním nového manažmentu s cieľom potvrdiť výhody nového vedenia podniku. Na elimináciu týchto praktík sa využívajú rôzne systémy s dôrazom na spôsob a použitie metód zostavovania a vyhodnocovania a následnej kontroly. Ak je v podniku vykázaná nadmerná hotovosť, môže to indikovať, že podniky pristúpili k vytvoreniu tzv. tichej rezervy, t. j. uvedú v súvislosti s hotovosťou taký záväzok v súvahe, pri ktorom je určitá pravdepodobnosť, že nebude vymáhaný (napr. záväzok voči konateľovi, hlavne v jednoosobovej spoločnosti s ručením obmedzeným). Tým si podnik vylepší výsledok ukazovateľa požadovaným smerom (v tomto vykáže vysokú likviditu). Čeliť tomuto nebezpečeniu možno len odhalením tejto deformácie, ale to je skôr úloha pre audítora a pre forenzného účtovníka. Ich cieľom je:

- zhodnotiť intenzitu používania techniky window dressing (technika skresľovania vykázaných údajov) a identifikovať použité prvky tejto techniky,
- vykonať kvantifikáciu vplyvu na veličiny v účtovnej závierke, pred analýzou upraviť položky v účtovnej závierke, ak ide o významné sumy.

Záver

Jednou z hlavných výziev pri identifikácii podvodu je existencia varovných signálov, ktoré síce nemusia vždy naznačovať výskyt podvodu (úmyselné skreslenie), ale indikujú, že je potrebné ďalšie preskúmanie identifikovaných skutočností. Na základe vykonanej analýzy boli zistené nasledujúce varovné signály: neplatiaca bilančná rovnica, vysoká úroveň hotovosti, vykázaná

záporná hotovosť, nulové základné imanie a záporné vlastné imanie. Analýza bola vykonaná na období rokov 2010-2018 a na základe výsledkov môžeme konštatovať, že ide o 2 skupiny nesprávností – logické chyby (neplatí bilančná rovnica, záporný zostatok hotovosti, nulové základné imanie) a o chyby u ktorých sa dá predpokladať aj porušenie legislatívy s ďalším zámerom (vysoká vykázaná hotovosť, vykázané záporné vlastné imanie). Dôkaz však, že nejaký argument má z hľadiska výskumu absolútnu platnosť, je takmer nemožný, a preto sa musíme uspokojiť s relatívnou platnosťou týchto tvrdení naznačenými výsledkami.

Zdroje

1. Albrecht, W.S., Romney, M.B. 1986. Red-flagging management fraud, A validation. In *Advances in Accounting*. vol. 3.
2. Kahneman, D., Tversky, A. 1972. Subjective probability: A judgment of representativeness. In *Cognitive Psychology*, 3, 430-454.
3. Mueller, G., Gerhard, G. H., Meek, G. 1987. *Accounting, An International Perspective*. Illinois:IRWIN.
4. Pakšiová, R., Janhuba, M. 2012. *Teória účtovníctva v kontexte svetového vývoja*. Iura Edition. Bratislava. p. 125.
5. Parajka, B. 2011. Vykazovanie podľa IFRS a hospodárska kríza = IFRS reporting in economic crisis. In *Globalizácia a harmonizácia účtovníctva v podmienkach hospodárskej krízy II*. [elektronický zdroj] : zborník vedeckých statí z riešenia interného grantového projektu mladých učiteľov, vedeckých pracovníkov a doktorandov v dennej forme štúdia. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, s. 32-43.
6. Schilit, H. , Perler, P. 2010. *Financial Shenanigans: How to Detect Accounting Gimmicks & Fraud in Financial Reports*. New York : McGraw-Hill, s. 304.
7. Šlosárová, A., Silná, R. 2008. *Mimoriadne účtovné závierky*. Bratislava : Iura Edition, 109 s.
8. Šuranová, Z., Škoda, M. 2007. *Medzinárodné účtovníctvo*. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela, Ekonomická fakulta, 2007. 200 s.
9. Tumpach, M., 2008. Kreatívne účtovníctvo a riziko jeho zneužitia v hospodárskej praxi : habilitačná prednáška. Bratislava. p. 31.

ZMENY VO VYKAZOVANÍ ÚČTOVNÝCH INFORMÁCIÍ PODĽA IFRS ZA ROK 2021 PODNIKATEĽMI VYPLÝVAJÚCE Z AKTUÁLNE PRIJATÝCH NOVELIZÁCIÍ IFRS V EÚ

Ing. Daša Mokošová, PhD.

PodĎakovanie: Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-16-0602.

Abstrakt

Aplikácia IFRS pre zostavenie individuálnych alebo konsolidovaných účtovných závierok je v Slovenskej republike stanovená zákonom č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov vybraným účtovným jednotkám. Účtovné jednotky, ktoré podľa zákona musia, môžu alebo sa dobrovoľne rozhodnú aplikovať IFRS, sa musia súčasne riadiť aj prislúchajúcim opatrením Ministerstva financií SR, ktoré upravuje rozsah, spôsob, miesto a termíny ukladania výkazu vybraných údajov z individuálnej a konsolidovanej účtovnej závierky. Zmeny v IFRS, na ktoré následne reaguje Európska komisia a až potom v SR Ministerstvo financií, sú prijímané Radou pre Medzinárodné účtovné štandardy a vydávané Nadáciou IFRS. Rok 2021 bol od svojho začiatku až po koniec ovplyvnený pandemickou situáciou, kedy podnikateľské prostredie bolo zasiahnuté opatreniami, ktoré mali rovnako ako v roku 2020 zamedziť šíreniu nebezpečnej ľudskej choroby COVID-19. V tejto súvislosti Rada pre Medzinárodné účtovné štandardy už na prelome roka 2020 riešila zmeny v IFRS 16 Lízingy v záujme poskytnutia nájomcom úľavy na nájomnom v dôsledku ochorenia COVID-19. Tieto zmeny boli vo veľmi krátkom čase prijaté aj Európskou úniou s tým, že niektoré úľavy boli aplikované už v roku 2020 a následne boli prijaté ďalšie novelizácie, ktoré však majú aplikovať až pre účtovné závierky zostavované za rok 2021, ktoré je aktuálne vykazovaným účtovným obdobím. Novelizácie IFRS, ktoré ovplyvnili vykazovanie finančných informácií v účtovných závierkach zostavovaných za rok 2021 okrem už uvedených lízingov sa týkajú problematiky poistných zmlúv, zabezpečovacích vzťahov a zefektívnenia štandardov v rámci cyklu ročných zlepšení.

Kľúčové slová: EÚ, IASB, IFRS, SR, finančná informácia, účtovná závierka, vykazovanie

Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o účtovníctve“), ktorý obsahuje okrem ostatných ustanovení aj kritériá pre aplikáciu Medzinárodných štandardov pre finančné vykazovanie (angl. International Financial Reporting Standards, ďalej len skratka „IFRS“) v označení ako „osobitné predpisy“ pri vybraných účtovných jednotkách pre zostavenie ich individuálnej alebo konsolidovanej účtovnej závierky, ostatnými novelami účinnými od 1. januára 2021 nezmenil požiadavky pre použitie osobitných predpisov. Prvá novela zákona o účtovníctve s účinnosťou od 1.1.2021 vyšla 9. júla 2020 ako zákon č. 198/2020 Z. z. z 9. júla 2020, ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti so zlepšovaním podnikateľského prostredia zasiahnutým opatreniami na zamedzenie šírenia nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19. Druhá novela vyšla 8. decembra ako zákon č. 421/2020 Z. z. o dočasnej ochrane podnikateľov vo finančných ťažkostiach a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Zákon o účtovníctve v tomto smere upravuje, len vymedzenie účtovných jednotiek, ktoré IFRS aplikujú. IFRS ako osobitné predpisy sa však menia, keďže sú kontinuálne preverované vo vzťahu k ich aplikácii Radou pre Medzinárodné účtovné štandardy (angl. International Accounting Standard Board, ďalej len skratka „IASB“). Keďže okrem štandardov sa na aplikujúce účtovné jednotky vzťahujú aj interpretácie štandardov, tie sú predkladané Interpretáčnou komisiou IFRS a IASB schvaľuje ich znenie. Činnosť Nadácie IFRS bola tak ako v roku 2020, aj v roku 2021 ovplyvnená zmenenými podnikateľskými podmienkami vplyvom zamedzenia šírenia nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19.

Účtovné jednotky, ktorým vyplýva povinnosť alebo možnosť zostavenia individuálnej účtovnej závierky v súlade so znením IFRS, ktoré bolo prijaté na úrovni Európskej únie sú presne vyšpecifikované v § 17a zákona o účtovníctve, alebo môže ísť o obchodné spoločnosti, ak spĺnia ustanovené veľkostné kritériá. Veľkostné kritériách vychádzajú z hodnoty celkovej sumy majetku, hodnoty čistého obratu alebo priemerného prepočítaného počtu zamestnancov. Ustanovené veľkostné kritériá sa rôznia v jednotlivých členských štátoch Európskej únie, keďže ich stanovenie je na ich individuálnom rozhodnutí.

Aj k zostaveniu konsolidovaných účtovných závierok sa viažu ustanovenia zákona o účtovníctve. Okrem toho, rovnako ako individuálne účtovné závierky vybraných účtovných jednotiek podliehajú nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002 o uplatňovaní medzinárodných účtovných noriem v znení neskorších predpisov. Podľa zákona

o účtovníctve sa konsolidovaná účtovná závierka sa zostavuje podľa metód a zásad ustanovených IFRS, ale kto má povinnosť zostavenia konsolidovanej účtovnej závierky vyplýva z § 22 zákona o účtovníctve. V zákone o účtovníctve je definovaná materská spoločnosť, dcérska spoločnosť a rozhodujúci vplyv.

Účtovné jednotky, ktoré dodržiavajú slovenskú legislatívnu úpravu účtovníctva a zostavujú svoje účtovné závierky podľa IFRS musia kvôli existujúcim rozdielom medzi slovenskými postupmi účtovania a IFRS zostavovať výkaz vybraných údajov. Pre výkaz vybraných údajov je stanovený rozsah, spôsob, miesto a termíny jeho ukladania v opatreniach Ministerstva financií SR. Výkaz vybraných údajov zostavujú a ukladajú účtovné jednotky z individuálnych a aj konsolidovaných účtovných závierok, pri ktorých boli aplikované IFRS. Príslušné opatrenia, ktoré sa viažu k individuálnej účtovnej závierke sú vydávané pre podnikateľov; poisťovne, pobočky zahraničnej poisťovne, zaistovne, pobočky zahraničnej zaistovne, Slovenskú kanceláriu poisťovateľov a Exportno-importnú banku Slovenskej republiky; banky, pobočky zahraničných bánk, správcovské spoločnosti, pobočky zahraničných správcovských spoločností, dôchodkové správcovské spoločnosti, doplnkové dôchodkové spoločnosti, obchodníci s cennými papiermi, pobočky zahraničných obchodníkov s cennými papiermi, Burzu cenných papierov a platobné inštitúcie. Aktuálne vydané opatrenie bolo 9.12.2021 ako opatrenie č. MF/011078/2021-74, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky z 8. decembra 2011 č. MF/25918/2011-74, ktorým sa ustanovuje rozsah, spôsob, miesto a termíny ukladania výkazu vybraných údajov z individuálnej účtovnej závierky pre účtovné jednotky, ktorými sú poisťovne, pobočky zahraničnej poisťovne, zaistovne, pobočky zahraničnej zaistovne, Slovenská kancelária poisťovateľov a Exportno-importná banka Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

K výkazu vybraných údajov z konsolidovanej účtovnej závierky existuje jedno opatrenie, ktoré je vydané pre účtovné jednotky, ktorými sú: poisťovne a zaistovne; podnikatelia; banky, správcovské spoločnosti, dôchodkové správcovské spoločnosti, doplnkové dôchodkové spoločnosti, obchodníci s cennými papiermi, Burza cenných papierov a platobné inštitúcie. Ostatné opatrenie bolo vydané 20. novembra 2019, takže táto oblasť je bez zmeny v porovnaní s predchádzajúcimi obdobiami.

Slovenská republika ako členský štát Európskej únie sa vo svojej legislatíve zameranej na účtovníctvo preberá do zákona o účtovníctve právne záväzné akty Európskej únie. Ide

predovšetkým o smernice. Aktuálne je v Európskej únii pre oblasť účtovníctva platná Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/34/EÚ z 26. júna 2013 o ročných účtovných závierkach, konsolidovaných účtovných závierkach a súvisiacich správach určitých druhov podnikov, ktorou sa mení smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/43/ES a zrušujú smernice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS, ktorá bola novelizovaná Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2014/95/EÚ z 22. októbra 2014, ktorou sa mení smernica 2013/34/EÚ, pokiaľ ide o zverejňovanie nefinančných informácií a informácií týkajúcich sa rozmanitosti niektorými veľkými podnikmi a skupinami. Právne záväzné akty EÚ sú vydané aj k štatutárnemu auditu, alebo k zverejňovaniu nefinančných informácií. Na úrovni vydávania nariadení EÚ sú prijímané nové prípadne novelizované IFRS, keďže IASB ako nezávislá organizácia, ktorá ich vydáva, nie je súčasťou orgánov Európskej únie. Európska únia má vypracovaný systém prijímania IFRS, ktorý je založený na overení súladu IFRS pred ich oficiálnym prijatím s existujúcim európskym právom. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002 o uplatňovaní medzinárodných účtovných noriem bolo vydané k štandardom, ktoré boli účinné k dátumu jeho prijatia, ostatné novelizované znenia IFRS prípadne aplikácia nových IFRS musí prejsť pripomienkovým konaním a až po ich overení na súlad s Európskym právom a odsúhlasení, sú k nim vydané nariadenia Európskej komisie, alebo Európskeho parlamentu a Rady, v ktorých je uvedená aj ich účinnosť, ktorá je určujúca pre členské štáty EÚ. Vykazovanie údajov z účtovníctva za účtovné obdobie začínajúce od 1. januára 2021 a neskôr (t.j. aktuálne vykazované účtovné obdobie), ak ide o kalendárny rok resp. neskôr ako 1. januára 2021 začínajúci hospodársky rok sú ovplyvnené nariadeniami, ktoré boli prijaté Európskou komisiou v decembri 2020. Počas roka 2021 boli prijaté ďalšie štyri nariadenia, z nich dve ovplyvňujú vykazovanie účtovných informácií od 1. januára 2021, ostatné dve ovplyvnia vykazovanie v neskoršom období.

Aj napriek vydaniu niektorých nariadení až v priebehu roka 2021, ktorý je aktuálne vykazovaný, je väčšina zmien v IFRS prijatých príslušnými nariadeniami ovplyvňujúcimi vykazovanie v roku 2021 pre zabezpečenie súladu s ostatnými účtovnými štandardmi aplikovaná účtovnými jednotkami do účtovníctva so spätnou platnosťou.

Pre úplný prehľad zmien sú uvedené nariadenia, ktoré ovplyvnili vykazovanie od 1. januára 2021 alebo boli v priebehu roka 2021 vydané.

V decembri 2020 bolo vydané jedno nariadenie, ktoré má vplyv na vykazovanie informácií, ktoré sú predmetom účtovníctva, za účtovné obdobie začínajúce 1. januára 2021 alebo neskôr:

- Nariadenie Komisie (EÚ) č. **2020/2097** z 15. decembra 2020, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1126/2008, ktorým sa v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002 prijímajú určité medzinárodné účtovné štandardy, pokiaľ ide o IFRS 4 *Poistné zmluvy*.

Vykazovanie informácií, ktoré sú predmetom účtovníctva za účtovné obdobie začínajúce od 1. januára 2021 alebo neskôr ovplyvní aj v januári 2021 vydané nariadenie:

- Nariadenie Komisie (EÚ) č. **2021/25** z 13. januára 2021, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1126/2008, ktorým sa v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002 prijímajú určité medzinárodné účtovné štandardy, pokiaľ ide o IAS 39 *Finančné nástroje: vykazovanie a oceňovanie*, IFRS 4 *Poistné zmluvy*, IFRS 7 *Finančné nástroje: zverejňovanie*, IFRS 9 *Finančné nástroje* a IFRS 16 *Lízingy*.

V júni 2021 bolo vydané nariadenie, ktoré má vplyv na vykazovanie informácií, ktoré sú predmetom účtovníctva, za účtovné obdobie začínajúce od 1. januára 2022 alebo neskôr:

- Nariadenie Komisie (EÚ) **2021/1080** z 28. júna 2021, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1126/2008, ktorým sa v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002 prijímajú určité medzinárodné účtovné štandardy, pokiaľ ide o IAS 16 *Nehnutelnosti, stroje a zariadenia*, IAS 37 *Rezervy, podmienené záväzky a podmienené aktíva* a IAS 41 *Polnohospodárstvo* a IFRS 1 *Prvé uplatnenie Medzinárodných štandardov pre finančné vykazovanie*, IFRS 3 *Podnikové kombinácie* a IFRS 9 *Finančné nástroje*.

V auguste 2021 bolo vydané ďalšie nariadenie s vplyvom na vykazovanie účtovných informácií za účtovné obdobie začínajúce od 1. januára 2020 alebo neskôr, pričom hraničný termín pre uplatňovanie bol stanovený na 1. apríl 2021:

- Nariadenie Komisie (EÚ) **2021/1421** z 30. augusta 2021, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1126/2008, ktorým sa v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002 prijímajú určité medzinárodné účtovné štandardy, pokiaľ ide o IFRS 16 *Lízingy*.

Ostatným nariadením, ktoré bolo vydané v novembri 2021, bude ovplyvnené vykazovanie informácií, ktoré sú predmetom účtovníctva, za účtovné obdobie začínajúce od 1. januára 2023 alebo neskôr:

- Nariadenie Komisie (EÚ) 2021/2036 z 19. novembra 2021, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1126/2008, ktorým sa v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002 prijímajú určité medzinárodné účtovné štandardy, pokiaľ ide o IFRS 17 *Poistné zmluvy*.

V roku 2021 prijaté novely už existujúcich štandardov nariadeniami Európskej komisie zosúladujú aktuálne znenie IFRS a sú konzistentné s existujúcimi pravidlami prijatými na úrovni Európskej únie.

Keďže aj rok 2021 bol poznačený šírením sa nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19, ktorá opäťovne ako v roku 2020 spôsobila utlmenie podnikania a veľkých častí ekonomík všetkých krajín sveta. IASB pokračovala v novelizácii IFRS 16 *Lízingy*. Prvý dokument v tejto súvislosti, ktorý IASB vydala ešte v máji 2020 ako reakciu na zmenené podnikateľské a ekonomické podmienky, bol dokument „Úľavy na nájomnom v dôsledku ochorenia COVID-19“. Nájomcom bola poskytnutá dobrovoľná a dočasná prevádzková úľava v dôsledku pandémie, ak využívali prázdniny na lízingové splátky (nájomné), bez toho aby bola ohrozená relevantnosť a užitočnosť informácií vykazovaných v účtovných závierkach dotknutých účtovných jednotiek. Mnohé účtovné jednotky museli prerušiť svoju podnikateľskú činnosť, a preto otázka splácania lízingových splátok prípadne nájomného sa stala problematikou, ktorá bola riešená na úrovni jednotlivých krajín, ale aj na úrovni Európskej únie ako takej. Európska únia tiež prijala kroky, ktoré zdôrazňovali nutnosť prijať opatrenia zamerané na zmiernenie nepriaznivých vplyvov tejto situácie na občanov EÚ a aj na účtovné jednotky. Snahou bolo predísť bankrotom spoločností a stratám pracovných miest, čo spôsobilo, že tak členské štáty ako aj Európska únia prijali opatrenia na poskytnutie finančnej pomoci vrátane platobných prázdnin podnikateľom. Z uvedeného dôvodu dokument meniaci IFRS 16 vydaný IASB bol expresne prijatý aj Európskou komisiou a to Nariadením Komisie (EÚ) z 9. októbra 2020 č. 2020/1414, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1126/2008, ktorým sa v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002 prijímajú určité medzinárodné účtovné štandardy, bol novelizovaný štandard IFRS 16 *Lízingy*.

Pre nadväzujúcu genézu zmien z dôvodu pandémie pre rok 2021, je potrebné uviesť, že podľa dokumentu „Úľavy na nájomnom v dôsledku ochorenia COVID-19“, boli v IFRS 16 doplnené odseky 46A a 46B pre časť „Nájomca“ pod „Oceňovanie“ v rámci problematiky „Následné oceňovanie“ a „Zmeny lízingu“. V prípade úľav na nájomnom sa môže použiť praktické zjednodušenie, ak nájomca splní nasledujúce tri podmienky (IFRS 16.46B):

- 1. zmena lízingových splátok vedie k revízii protihodnoty za lízing, ktorá je v podstate rovnaká alebo nižšia ako protihodnota za lízing bezprostredne predchádzajúca zmene;*
- 2. akékoľvek zníženie lízingových splátok má vplyv len na splátky, ktoré boli pôvodne splatné k 30. júnu 2021 alebo pred týmto dátumom (napr. úľava na nájomnom by túto podmienku spĺňala vtedy, ak sú jej výsledkom znížené lízingové splátky k 30. júnu 2021 alebo skoršiemu dátumu a zvýšené lízingové splátky po 30. júni 2021); a*
- 3. nedochádza k žiadnej podstatnej zmene ostatných podmienok lízingu.*

Praktickým zjednodušením pre nájomcu je rozhodnutie neposudzovať, či je úľava na nájomnom zmenou lízingu. Toto je však možné aplikovať po splnení uvedených troch podmienok len na úľavy na nájomnom kvôli priamemu dôsledku pandémie COVID-19. Nájomca potom účtuje akúkoľvek zmenu lízingových splátok vyplývajúcu z úľavy na nájomnom rovnako, ako by účtoval zmenu pri uplatňovaní IFRS 16, ak by táto zmena nebola zmenou lízingu.

Ďalšia zmena súvisí so zverejňovaním týchto skutočností a preto bol doplnený nový odsek 60A, ktorý stanovuje, že každý nájomca, ktorý sa rozhodne pre aplikáciu praktického zjednodušenia, má zverejniť:

- že uplatnil praktické zjednodušenie na všetky úľavy na nájomnom, ktoré spĺňajú podmienky odseku 46B. Ak nájomca neuplatnil praktické zjednodušenie na všetky takéto úľavy na nájomnom, informácie o povahe zmlúv, na ktoré praktické zjednodušenie uplatnil (Informácie o povahe zmlúv sú požadované z toho dôvodu, že pri uplatňovaní IFRS 16 účtovná jednotka berie do úvahy obchodné podmienky zmlúv a všetky relevantné skutočnosti a okolnosti. Účtovná jednotka uplatňuje IFRS 16 konzistentne na zmluvy s podobnými vlastnosťami a za podobných okolností.); a

- sumu vykázanú vo výsledku hospodárenia za obdobie vykazovania s cieľom zohľadniť zmeny lízingových splátok, ktoré vyplývajú z úľav na nájomnom, na ktoré nájomca uplatnil praktické zjednodušenie.

Vyššie uvedené zmeny Európska komisia ustanovila, že ovplyvnia účtovné obdobia začínajúce sa 1. januára 2020 alebo neskôr a každá spoločnosť začne uplatňovať uvedené zmeny najneskôr od 1. júna 2020. Nájomca uplatnil zmenu retrospektívne. Kumulatívny účinok prvotného uplatnenia uvedenej zmeny sa mal vykázať ako úprava začiatočného zostatku nerozdelených ziskov alebo ako inú zložku vlastného imania na začiatku toho ročného obdobia vykazovania, v ktorom nájomca po prvýkrát uplatnil túto zmenu. V období vykazovania, v ktorom nájomca po prvýkrát uplatnil úľavu na nájomnom v dôsledku ochorenia COVID-19, nájomca nemusel zverejňovať informácie požadované v IAS 8.

Ďalšie nariadenie, ktorým boli prijaté zmeny pre IFRS 16 *Lízingy*, je nariadenie Komisie (EÚ), č. 2021/25 z 13. januára 2021, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1126/2008, ktorým sa v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002 prijímajú určité medzinárodné účtovné štandardy, pokiaľ ide o IAS 39 *Finančné nástroje: vykazovanie a oceňovanie*, IFRS 4 *Poistné zmluvy*, IFRS 7 *Finančné nástroje: zverejňovanie*, IFRS 9 *Finančné nástroje* a IFRS 16 *Lízingy*. V zmenách sa premietli dôsledky nahradenia existujúcich referenčných úrokových sadzieb alternatívnymi referenčnými sadzbami na finančné vykazovanie. V IFRS 16 sa preto ustanovil osobitný postup účtovania všetkých úprav lízingu, ktoré sa vyžadujú v rámci reformy referenčných úrokových sadzieb, ktorá najviac ovplyvnila IFRS 9 a mení sa teda nimi základ pre určovanie budúcich lízingových platieb. Ide o dočasnú výnimku vyplývajúcu z reformy. Týmto by sa malo zabrániť náhlemu vplyvu na výsledok hospodárenia. Zmeny v súvislosti s reformou referenčných úrokových sadzieb sa vzťahujú na účtovné obdobia začínajúce sa 1. januára 2021 a neskôr. Skoršia aplikácia je povolená, ale účtovná jednotka musí túto skutočnosť uverejniť v účtovnej závierke.

Nadväzujúcim dokumentom pre „Úľavy na nájomnom v dôsledku ochorenia COVID-19“ bol IASB v marci 2021 vydaný dokument „Úľavy na nájomnom v dôsledku ochorenia COVID-19 po 30. júni 2021 (zmena IFRS 16)“. Týmto dokumentom IASB predĺžila nájomníkom možnosť uplatnenia dočasných prevádzkových úľav v súvislosti s COVID-19 pri lízingových zmluvách s úľavami platieb a platieb, ktoré mali byť splatné pred resp. do 30. júna 2021 na lízingové zmluvy s úľavami platieb a platby pôvodne splatné pred resp. do 30. júna 2022. Aj

túto novelu IFRS 16 prijala Európska únia vo veľmi krátkom čase, vzhľadom na naliehavosť riešenia situácie prevádzkovej úľavy v dôsledku pandémie ochorenia COVID-19. V znení IFRS 16 bol upravený odsek s podmienkami (46B) a to nasledovne:

- 1. zmena lízingových splátok vedie k revízii protihodnoty za lízing, ktorá je v podstate rovnaká alebo nižšia ako protihodnota za lízing, ktorá bezprostredne predchádza zmene;*
- 2. akékoľvek zníženie lízingových splátok má vplyv len na splátky, ktoré boli pôvodne splatné k 30. júnu 2022 alebo pred týmto dátumom (úľava na nájomnom by napríklad túto podmienku spĺňala vtedy, ak sú jej výsledkom znížené lízingové splátky k 30. júnu 2022 alebo skoršiemu dátumu a zvýšené lízingové splátky po 30. júni 2022), a*
- 3. nedochádza k žiadnej podstatnej zmene ostatných podmienok lízingu.*

Úprava sa týkala zmeny termínu splatnosti. Prijatú zmenu nájomca túto uplatňuje na ročné obdobia vykazovania, ktoré sa začínajú 1. apríla 2021 alebo neskôr. Skoršie uplatňovanie je rovnako povolené a je rozšírené aj na účtovnú závierku, ktorá k 31. marcu 2021 nebola schválená na zverejnenie. Keďže ide o aplikáciu ďalšieho dokumentu, tak v prechodných ustanoveniach pre úľavy na nájomnom v dôsledku ochorenia COVID-19 pre nájomcov je uvedený aj spôsob účtovania, keďže je to retrospektívna zmena a to tak, že o kumulatívny účinok prvotného uplatnenia zmeny sa upraví začiatočný stav nerozdeleného zisku a to na začiatku príslušného účtovného obdobia, kedy nájomca prvýkrát uplatnil zmenu. V období vykazovania, v ktorom nájomca po prvýkrát uplatňuje úľavu na nájomnom v dôsledku ochorenia COVID-19 v novelizovanom znení, nájomca nemusí zverejňovať informácie požadované v IAS 8. Bez ohľadu, ktorý dokument sa na nájomcu vzťahuje, či už s obdobím pred resp. do 30. júna 2021 alebo pred resp. do 30. júna 2022, praktické zjednodušenie sa uplatňuje rovnako na oprávnené zmluvy s podobnými znakmi.

Európska komisia nariadením z 15. decembra 2020 č. 2020/2097, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1126/2008, ktorým sa v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002 prijímajú určité medzinárodné účtovné štandardy, prijala novelu IFRS 4 *Poistné zmluvy*. Táto novela bola vydaná z dôvodu riešenia dočasných účtovných dôsledkov rôznych dátumov nadobudnutia účinnosti IFRS 9 *Finančné nástroje* a IFRS 17 *Poistné zmluvy*. Keďže IFRS 17 bude účinný až od 1. januára 2023, tak sa v IFRS 4 predĺžil dátum uplynutia platnosti dočasnej výnimky z uplatňovania IFRS 9 do roku 2023, aby bol zosúladený dátum

nadobudnutia účinnosti IFRS 9 s novým štandardom IFRS 17. Doteraz stanovená účinnosť bola do 1. januára 2021. Dobrovoľný odklad uplatňovania IFRS 9 sa týka subjektov, ktoré vykonávajú prevažne poisťovacie činnosti vrátane poisťovacieho sektora finančného konglomerátu. Tieto subjekty v rozsahu dočasnej výnimky môžu na ročné obdobia začínajúce sa pred 1. januárom 2023 uplatňovať štandard IAS 39 *Finančné nástroje: vykazovanie a oceňovanie* namiesto štandardu IFRS 9. Ak pri opätovnom posúdení účtovná jednotka už nespĺňa podmienky na dočasnú výnimku z IFRS 9, potom môže naďalej uplatňovať dočasnú výnimku z IFRS 9 len do konca ročného obdobia, ktoré sa začalo bezprostredne po opätovnom posúdení. Napriek tomu musí účtovná jednotka uplatňovať IFRS 9 na ročné obdobia, ktoré sa začínajú 1. januára 2023 alebo neskôr. Dočasná časová výnimka sa viaže aj na vybrané požiadavky IAS 28 *Investície do pridružených podnikov a spoločných podnikov*. Účinnosť nariadenia EÚ bola pre poisťovateľov a finančné konglomeráty stanovená od 1. januára 2021 na účtovné obdobia začínajúce sa 1. januára 2021 alebo neskôr.

V prípade štandardov IFRS 9 a IAS 39 sú v platnosti výnimky zo špecifických požiadaviek na účtovanie o zabezpečení. Výnimky predstavujú úľavu účtovným jednotkám v období reformy referenčných úrokových sadzieb. Aj napriek tomu, že sú to iba dočasné a obmedzené výnimky z požiadaviek na účtovanie zabezpečenia, IASB určila, aby sa výnimky prejavili aj vo zverejňovaných informáciách. Cieľom bolo, aby používatelia účtovných závierok vedeli vyhodnotiť zverejňované informácie o zabezpečovacích vzťahoch a ich súvis s neistotou, ktorá vyplýva z reformy referenčných úrokových sadzieb. Reforma referenčných úrokových sadzieb sa okrem IFRS 9 a IAS 39 týka aj IFRS 7 *Finančné nástroje: zverejňovanie*. V prvej fáze reformy Európska komisia prijala zmeny pre IAS 39, IFRS 9 a IFRS 7 nariadením č. 2020/34 z 15. januára 2020, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1126/2008, ktorým sa v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002 prijímajú určité medzinárodné účtovné štandardy.

Druhú fázu reformy IASB predstavila v dokumente „Druhá fáza reformy referenčných úrokových sadzieb – zmeny štandardov IFRS 9, IAS 39, IFRS 7, IFRS 4 a IFRS 16“ v auguste 2020. Európska komisia prijala doplnenia vybraných štandardov o ďalšie usmernenia k tejto problematike nariadením č. 2021/25 z 13. januára 2021, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1126/2008, ktorým sa v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002 prijímajú určité medzinárodné účtovné štandardy, pokiaľ ide o IAS 39 *Finančné nástroje*:

vykazovanie a oceňovanie, IFRS 4 Poistné zmluvy, IFRS 7 Finančné nástroje: zverejňovanie, IFRS 9 Finančné nástroje a IFRS 16 Lízingy.

V IFRS 9 boli doplnené ustanovenia do časti „oceňovanie v amortizovanej hodnote“ o postupe pri zmenách základu na určovanie zmluvných peňažných tokov v dôsledku reformy referenčných úrokových sadzieb spolu s uvedením príkladov zmien, ktoré vedú k novému základu na určovanie zmluvných peňažných tokov. Zároveň boli doplnené usmernenia pre „dočasné výnimky z uplatňovania osobitných požiadaviek na účtovanie zabezpečenia“ pre ukončenie uplatňovania. Úplne nová časť IFRS 9 sa týka dodatočných dočasných výnimiek vyplývajúcich z reformy referenčných úrokových sadzieb, ktorá obsahuje aj účtovanie kvalifikovaných zabezpečovacích vzťahov zabezpečenia peňažných tokov, skupiny položiek a určovanie zložiek rizika. V prechodných ustanoveniach pribudli usmernenia pre prechod na druhú fázu reformy referenčných úrokových sadzieb.

V IAS 39 sa zmeny prejavili v doplnení časti „dočasné výnimky z uplatňovania osobitných požiadaviek na účtovanie zabezpečenia“ rovnako ako v IFRS 9 pre ukončenie uplatňovania. Pribudli dodatočné dočasné výnimky vyplývajúce z reformy referenčných úrokových sadzieb pre problematiku účtovania zabezpečenia a účtovania kvalifikovaných zabezpečovacích vzťahov. Pri účtovaní kvalifikovaných zabezpečovacích vzťahov je samostatné ustanovenie venované retrospektívnemu posúdeniu účinnosti, zabezpečeniu peňažných tokov, skupine položiek a určovaniu finančných položiek za zabezpečené položky.

V konečnom dôsledku sa zmeny vyhodnotené za významné, prejavili vo zverejňovaní údajov o finančných nástrojoch podľa IFRS 7. Do IFRS 7 boli vložené dva nové odseky pod Ostatné zverejnenia, pred ktoré sa vložil podnadvpis Dodatočné zverejnenia, aby používatelia účtovnej závierky pochopili vplyv reformy referenčných úrokových sadzieb na finančné nástroje a stratégiu riadenia rizík účtovnej jednotky. Z tohto dôvodu účtovná jednotka zverejňuje informácie (ods. 24J) o:

- a) *povahe a rozsahu rizík, ktorým je účtovná jednotka vystavená a ktoré vyplývajú z finančných nástrojov, na ktoré sa vzťahuje reforma referenčných úrokových sadzieb, ako aj o tom, ako účtovná jednotka tieto riziká riadi; a*
- b) *pokroku účtovnej jednotky pri dokončení prechodu na alternatívne referenčné sadzby, ako aj o tom, ako účtovná jednotka tento prechod riadi.*

Aby bol zrozumiteľný posun, aký účtovná jednotka urobila v druhej fáze reformy, má sa pre používateľov účtovných závierok zverejniť:

- a) *spôsob, akým účtovná jednotka riadi prechod na alternatívne referenčné sadzby, jej pokrok k dátumu vykazovania a riziká, ktorým je vystavená a ktoré vyplývajú z finančných nástrojov z dôvodu prechodu;*
- b) *kvantitatívne informácie týkajúce sa finančných nástrojov, ktoré ešte majú prejsť na alternatívnu referenčnú sadzbu na konci obdobia vykazovania, rozčlenené podľa významnej referenčnej úrokovej sadzby, na ktorú sa vzťahuje reforma referenčných úrokových sadzieb, pričom sa samostatne uvádzajú:*
  - *nederivátové finančné aktíva;*
  - *nederivátové finančné záväzky; a*
  - *deriváty; a*
- c) *opis uvedených zmien, ak riziká uvedené v odseku 24J písm. a) viedli k zmenám stratégie riadenia rizík účtovnej jednotky.*

Aj pre zverejňovanie údajov po tejto novelizácii IFRS 7 nemusí účtovná jednotka aplikovať požiadavky odseku 28 písm. f) IAS 8 *Účtovné politiky, zmeny v účtovných odhadoch a chyby* v účtovnom období, v ktorom účtovná jednotka prvýkrát uplatní zmeny a doplnenia IFRS 9 a IAS 39. Ide o zmeny v IFRS 9 a IAS 39, ktoré nadobúdajú účinnosť pre ročné účtovné obdobia začínajúce 1. januára 2021 alebo neskôr.

Pre IFRS 4 *Poistné zmluvy* bolo ostatným nariadením komisie EÚ implementovaná problematika zmien základu na určovanie zmluvných peňažných tokov v dôsledku reformy referenčných úrokových sadzieb do časti pre vykazovanie a oceňovanie, pričom aplikácia týchto zmien platí pre účtovné obdobia začínajúce 1. januára 2021 alebo neskôr s možnosťou aj skoršej aplikácie.

V novembri 2020 bolo v Úradnom vestníku Európskej únie zverejnené ešte jedno nariadenie a to Delegované nariadenie Komisie (EÚ) **2020/1989** zo 6. novembra 2020, ktorým sa mení delegované nariadenie (EÚ) 2019/815, *pokiaľ ide o aktualizáciu taxonómie za rok 2020, ktorá je stanovená v regulačných technických predpisoch pre jednotný elektronický formát vykazovania*. Týmto nariadením sa aktualizujú regulačné technické predpisy, tak aby obsahli každú ročnú aktualizáciu taxonómie IFRS vydávanú Nadáciou IFRS. Jednotný

elektronický formát vykazovania musí reflektovať na zmeny v IFRS, či už ide o vydanie nových alebo zmena existujúcich IFRS, analýzu zverejnených informácií bežne vykazovaných v praxi alebo zlepšenia všeobecného obsahu. Účinnosť tohto nariadenia sa vzťahuje na ročné účtovné závierky za účtovné obdobia, ktoré sa začali 1. januára 2021 alebo neskôr. Ročný časový úsek medzi vydaním nariadenia a jeho účinnosťou mal vytvoriť emitentom dostatok času na jeho implementáciu. V nariadení je však zároveň uvedené, že by emitenti mali mať možnosť prijať v nariadení uvedenú taxonómiu už aj pre účtovné obdobia, ktoré sa začali 1. januára 2020 alebo neskôr.

Použitá literatúra

- [1] COMMISSION REGULATION (EU) 2018/498 2020/2097 of 15 December 2020 amending Regulation (EC) No 1126/2008 adopting certain international accounting standards in accordance with Regulation (EC) No 1606/2002 of the European Parliament and of the Council as regards International Financial Reporting Standard 4
- [2] COMMISSION REGULATION (EU) 2021/25 of 13 January 2021 amending Regulation (EC) No 1126/2008 adopting certain international accounting standards in accordance with Regulation (EC) No 1606/2002 of the European Parliament and of the Council as regards International Accounting Standard 39 and International Financial Reporting Standards 4, 7, 9 and 16
- [3] COMMISSION REGULATION (EU) 2021/1080 of 28 June 2021 amending Regulation (EC) No 1126/2008 adopting certain international accounting standards in accordance with Regulation (EC) No 1606/2002 of the European Parliament and of the Council as regards International Accounting Standards 16, 37 and 41, and International Financial Reporting Standards 1, 3 and 9
- [4] COMMISSION REGULATION (EU) 2021/1421 of 30 August 2021 amending Regulation (EC) No 1126/2008 adopting certain international accounting standards in accordance with Regulation (EC) No 1606/2002 of the European Parliament and of the Council as regards International Financial Reporting Standard 16
- [5] COMMISSION REGULATION (EU) 2021/2036 of 19 November 2021 amending Regulation (EC) No 1126/2008 adopting certain international accounting standards in accordance with Regulation (EC) No 1606/2002 of the European Parliament and of the Council as regards International Financial Reporting Standard 17
- [6] COMMISSION DELEGATED REGULATION (EU) 2020/1989 of 6 November 2020 amending Delegated Regulation (EU) 2019/815 as regards the 2020 update of the taxonomy laid down in the regulatory technical standards for the single electronic reporting format

Odložená daň z príjmov v účtovníctve podnikateľov - podstata, význam a praktická aplikácia

Ing. Petra Krišková, PhD.

Ing. Ján Užík, PhD.

Podakovanie: Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-16-0602.

Abstrakt:

V praxi aj u študentov účtovníctva niekedy evidujeme názor, že odložená daň z príjmov je len tak trochu zbytočná a zložitá administratívna povinnosť. V našom stručnom príspevku sa pokúsime prezentovať, že správne vykázanie odloženej dane z príjmov môže byť veľmi užitočné pre správne posúdenie finančnej situácie účtovnej jednotky a na praktických príkladoch si ukážeme ako sa odložená daň z príjmov počíta, účtuje a vykazuje.

Kľúčové slová: daň z príjmov, odložená daň, odložená daňová pohľadávka, odložený daňový záväzok

1. Legislatívna úprava odloženej dane z príjmov na Slovensku

V slovenskej účtovnej legislatíve nájdeme ustanovenia o odloženej dani z príjmov v Postupoch účtovania pre podnikateľov (Opatrenie MFSR č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov), konkrétne v §10.

O odloženej dani z príjmov povinne účtujú len účtovné jednotky, ktoré majú **povinnosť overenia účtovnej závierky audítorom**, s výnimkou mikro účtovných jednotiek. Ostatné účtovné jednotky môžu účtovať odloženú daň dobrovoľne. Môžeme o tomto rozdielnom postupe uvažovať. Ak účtovná jednotka, ktorá nemá povinnosť auditu účtovnej závierky,

neúčtuje a nevykáže významnú odloženú daň z príjmov, ktorú účtovná jednotka s povinnosťou auditu zaúčtuje a vykáže, vznikne medzi informáciami o finančnej situácii oboch účtovných jednotiek významný rozdiel.

Dôvodom účtovania odloženej dane z príjmov sú najmä nižšie uvedené tri situácie – dočasný rozdiel medzi účtovnou a daňovou hodnotou majetku, možnosť umorenia daňovej straty a možnosť previesť nevyužité daňové odpočty a nároky do budúcich období. Ide vo všetkých troch prípadoch o dočasné rozdiely dané rozdielnosťou prístupu z hľadiska účtovníctva a z hľadiska dane z príjmov (trvalé rozdiely medzi účtovníctvom a daňou z príjmov nie sú predmetom odloženej dane z príjmov).

Odloženú daň z príjmov účtujeme a vykazujeme v prípade **dočasného rozdielu medzi účtovnou hodnotou majetku a záväzkov** a ich daňovou hodnotou (daňovou základňou), teda hodnotou podľa zákona o dani z príjmov. V podstate môžu nastať tri situácie:

1. Účtovná hodnota majetku je vyššia ako jeho daňová hodnota, čiže napr. v súvahe účtovnej jednotky vidíme majetok vo vyššej hodnote, než je hodnota daná zákonom o dani z príjmov. Tento rozdiel môže byť spôsobený napr. nižšími účtovnými odpismi dlhodobého hmotného majetku, než sú daňové odpisy tohto majetku. Účtovná zostatková cena majetku je teda dočasne vyššia, než daňová. Čiže budúce účtovné náklady súvisiace s týmto majetkom (účtovné odpisy, príp. účtovná zostatková cena pri vyradení majetku) budú vyššie, než tieto náklady (daňové odpisy, príp. daňová zostatková cena pri vyradení majetku) podľa zákona o dani z príjmov. Ak doposiaľ rozdiel medzi účtovnými a daňovými odpismi predstavoval zníženie základu dane z príjmov (odpočítateľnú položku), v budúcnosti, ak budú účtovné odpisy alebo účtovná zostatková vyššie než daňové odpisy alebo daňová zostatková cena, rozdiel bude pripočítateľnou položkou. Účtovná jednotka teda v budúcich obdobiach zaplatí vyššiu daň z príjmov ako by zaplatila, keby rozdiel v ocenení majetku nevznikol. V tomto prípade účtujeme odložený daňový záväzok.
2. Účtovná hodnota majetku je nižšia ako jeho daňová hodnota, čiže napr. v súvahe účtovnej jednotky vidíme majetok vo nižšej hodnote, než je hodnota daná zákonom o dani z príjmov. Tento rozdiel môže byť spôsobený napr. vyššími účtovnými odpismi dlhodobého hmotného majetku, než sú daňové odpisy tohto majetku. Účtovná zostatková cena majetku je teda dočasne nižšia, než daňová. Čiže budúce účtovné náklady súvisiace s týmto majetkom (účtovné odpisy, príp. účtovná zostatková cena

pri vyradení majetku) budú nižšie, než tieto náklady (daňové odpisy, príp. daňová zostatková cena pri vyradení majetku) podľa zákona o dani z príjmov. Ak doposiaľ rozdiel medzi účtovnými a daňovými odpismi predstavoval zvýšenie základu dane z príjmov (pripočítateľnú položku), v budúcnosti, ak budú účtovné odpisy alebo účtovná zostatková nižšie než daňové odpisy alebo daňová zostatková cena, rozdiel bude odpočítateľnou položkou. Účtovná jednotka teda v budúcich obdobiach zaplatí nižšiu daň z príjmov ako by zaplatila, keby rozdiel v ocenení majetku nevznikol. V tomto prípade účtujeme odloženú daňovú pohľadávku. Nižšia účtovná hodnota majetku než jeho daňová hodnota môže byť spôsobená napr. aj tvorbou opravných položiek k majetku. Tvorba opravnej položky (z výnimku možnej daňovej uznateľnosti tvorby opravnej položky k pohľadávkam) predstavuje pripočítateľnú položku pri výpočte základu dane z príjmov. Potom jej zrušenie je naopak od základu dane z príjmov odpočítané.

3. Účtovná hodnota záväzku je vyššia ako jeho daňová hodnota, čiže napr. v súvahe účtovnej jednotky vidíme záväzok vo vyššej hodnote, než je jeho hodnota daná zákonom o dani z príjmov. Tento rozdiel môže vzniknúť napr. ak náklad súvisiaci so vznikom záväzku je daňovo uznaný až po zaplatení záväzku, pri tvorbe rezerv, ktorá nie je daňovo uznateľná (rezervy na účtovné služby, audit...) a podobne. V období, keď takýto záväzok vznikol, zvýši sa o príslušný náklad základ dane z príjmov, ide o pripočítateľnú položku. V budúcnosti, keď bude príslušný záväzok uhradený, alebo budú fakturované služby, na ktoré bola vytvorená rezerva, účtovný náklad už nevznikne a základ dane z príjmov bude znížený, pôjde o odpočítateľnú položku. Preto v tomto prípade účtujeme odloženú daňovú pohľadávku.

Odložená daňová pohľadávka ďalej môže vyplývať z možnosti **umorenia daňovej straty** od základu dane z príjmov v budúcich obdobiach. Pokiaľ je výsledkom výpočtu základu dane z príjmov záporná hodnota, hovoríme o daňovej strate. Túto stratu si za zákonných podmienok môže daňovník odpočítať v nasledujúcich obdobiach. V týchto nasledujúcich obdobiach teda zaplatí nižšiu daň z príjmov, než by zaplatil, keby daňovú stratu nevykázal. Preto v tomto prípade účtujeme odloženú daňovú pohľadávku.

Predmetom účtovania odloženej daňovej pohľadávky sú ešte možnosti previesť nevyužitú **daňové odpochy a nároky** do budúcich období, ktoré nevyplývajú rozdielného účtovného a daňového ocenenia majetku a záväzkov.

V prípade odloženej daňovej pohľadávky je dôležitý fakt, že sa o nej účtuje len v prípade, ak je **dostatočne pravdepodobné**, že účtovná jednotka v budúcnosti dosiahne také základy dane z príjmov, či ostatné predpoklady, na základe ktorých bola odložená daňová pohľadávka zaúčtovaná.

Odložená daň z príjmov sa vypočíta sadzbou dane z príjmov, ktorá bude platiť, alebo sa predpokladá, že bude platiť v období, kedy dôjde k vyrovnaní príslušného odloženého daňového záväzku alebo pohľadávky. Pre potreby nášho príspevku budeme používať sadzbu 21%.

Odložená daň z príjmov sa účtuje na účte 481 – Odložený daňový záväzok a odložená daňová pohľadávka. Súvzťažne sa odložená daň účtuje na účte **592 – Odložená daň z príjmov** v prípade, ak sa súvisiace účtovné prípady účtujú ako náklad alebo výnos, resp. sa neúčtujú priamo na účtoch vlastného imania. V prípade, ak účtovanie odloženej dane vyplýva z účtovných prípadov účtovaných priamo na účtoch **414 – Oceňovacie rozdiely z precenenia majetku a záväzkov, 416 – Oceňovacie rozdiely z precenenia pri zlúčení, splynutí a rozdelení, 428 – Nerozdelený zisk minulých rokov, 429 – Neuhradená strata minulých rokov**, účtuje sa aj odložená daň na týchto účtoch.

2. Význam vykazovania odloženej dane z príjmov – príklad rozdielnej účtovnej a daňovej hodnoty pozemku

V nasledujúcich príkladoch si ukážeme, aký môže mať význam správne vykázanie odloženej dane z príjmov. Predstavme si, že sa snažíme posúdiť účtovnú hodnotu dvoch podnikov, podniku A a podniku B. V prípade ak nezohľadníme odloženú daň z príjmov, vidíme, že údaje v súvahách obidvoch podnikov sú rovnaké. Obidva podniky vlastnia pozemky (predpokladajme, že pozemky sú rovnaké, v rovnakej lokalite, ocenené reálnou hodnotou) v hodnote 1 000 jednotiek a v rovnakej výške vykazujú aj základné imanie.

Súvaha podniku A a B bez zohľadnenia odloženej dane z príjmov

Súvaha A			
Pozemok - X m ²	1 000	Základné imanie	1 000
		Vlastné imanie	1 000
<u>Aktíva spolu</u>	<u>1 000</u>	<u>Pasíva spolu</u>	<u>1 000</u>

Súvaha B			
Pozemok - X m ²	1 000	Základné imanie	1 000
		Vlastné imanie	1 000
<u>Aktíva spolu</u>	<u>1 000</u>	<u>Pasíva spolu</u>	<u>1 000</u>

Súvaha podniku A a B po zohľadnení odloženej dane z príjmov

Súvaha A			
Pozemok - X m ²	1 000	Základné imanie	1 000
Daňová hodnota = 1 000		Vlastné imanie	1 000
<u>Aktíva spolu</u>	<u>1 000</u>	<u>Pasíva spolu</u>	<u>1 000</u>

Súvaha B			
Pozemok - X m ²	1 000	Základné imanie	1 000
		VH minulých období	-210
		Vlastné imanie	790
Daňová hodnota = 0		Odložená daň	210
<u>Aktíva spolu</u>	<u>1 000</u>	<u>Pasíva spolu</u>	<u>1 000</u>

Ak však zohľadníme aj daňovú hodnotu pozemkov, môžeme vidieť hodnotu podnikov ako významne odlišnú. Predpokladajme, že daňová hodnota pozemku podniku A je rovnaká ako účtovná, čiže 1 000 jednotiek. Podnik A teda nemá rozdiel medzi účtovnou a daňovou hodnotou majetku. Daňová hodnota pozemku podniku B je nulová (predpokladáme, že rozdiel medzi účtovnou a daňovou hodnotou pozemku vznikol v minulosti a mal vplyv na výsledok hospodárenia). Účtovná hodnota majetku podniku B je teda vyššia od daňovej hodnoty o 1 000 jednotiek. Preto, ak podnik B vykáže odložený daňový záväzok (21% z rozdielu medzi účtovnou a daňovou hodnotou majetku), je jeho vlastné imanie vo výške 790 jednotiek a nie 1 000.

Ak by v budúcnosti obidva podniky predali svoj pozemok napríklad za cenu 1 000 jednotiek, obidva podniky by účtovali náklad v sume 1 000 jednotiek a výnos v sume 1 000 jednotiek, vykázali by z tejto transakcie nulový výsledok hospodárenia. Podnik A by rovnako vykázal aj nulový základ dane z príjmov. Podnik B by však k nulovému výsledku hospodárenia pri výpočte základu dane z príjmov pripočítal rozdiel medzi účtovnou a daňovou hodnotou pozemku, čiže 1 000 jednotiek, základ dane z príjmov by teda vyčíslil na 1 000 jednotiek. Splatnú daň z príjmov by vyčíslil a zaúčtoval v sume 210 jednotiek. V rovnakej sume by bol zúčtovaný aj odložený daňový záväzok, čiže výsledná daň z príjmov vo výkaze ziskov a strát bude nulová (splatná daň v sume 210 sa zaúčtuje na účtu 591 – Splatná daň z príjmov a zúčtovanie odloženého daňového záväzku v sume 210 v prospech účtu 592 – Odložená daň z príjmov) – rovnako ako u podniku A. Rozdiel medzi podnikmi bude v tom, že podnik A z danej transakcie nezaplatí žiadnu daň z príjmov, podnik B zaplatí daň z príjmov v sume 210 jednotiek.

3. Význam vykazovania odloženej dane z príjmov – príklad umoriteľnej daňovej straty

Podobne, ako v predchádzajúcom príklade porovnáme údaje v súvahách dvoch podnikov, v ktorých sú bez zohľadnenia odloženej dane z príjmov vykázané rovnaké údaje. Podniky vlastnia pozemky v rovnakej hodnote 1 000 jednotiek a v rovnakej výške vykazujú aj vlastné imanie.

Súvaha podniku A a B bez zohľadnenia odloženej dane z príjmov

Súvaha A			
Pozemok - X m ²	1 000	Základné imanie	1 000
		Vlastné imanie	1 000
<u>Aktíva spolu</u>	<u>1 000</u>	<u>Pasíva spolu</u>	<u>1 000</u>

Súvaha B			
Pozemok - X m ²	1 000	Základné imanie	1 000
		Vlastné imanie	1 000
<u>Aktíva spolu</u>	<u>1 000</u>	<u>Pasíva spolu</u>	<u>1 000</u>

Súvaha podniku A a B po zohľadnení odloženej dane z príjmov

Súvaha A			
Pozemok - X m ²	1 000	Základné imanie	1 000
		Vlastné imanie	1 000
<u>Aktíva spolu</u>	<u>1 000</u>	<u>Pasíva spolu</u>	<u>1 000</u>

***Umoriteľná daňová strata 5 000

Súvaha B			
Pozemok - X m ²	1 000	Základné imanie	1 000
		VH minulých období	1 050
Odložená daň	1 050	Vlastné imanie	2 050
<u>Aktíva spolu</u>	<u>2 050</u>	<u>Pasíva spolu</u>	<u>2 050</u>

Ak však zohľadníme fakt, že podnik B v predchádzajúcom období vykázal záporný základ dane z príjmov – daňovú stratu – v sume 5 000 jednotiek, ktorú si v niekoľkých najbližších obdobiach môže odpočítať od základu dane z príjmov a predpokladá, že dosiahne také základy dane z príjmov, aby celú daňovú stratu umoril, zmení zohľadnenie odloženej daňovej pohľadávky ($21\% \text{ z } 5\,000 = 1\,050$) významne obraz o finančnej situácii podniku B. Podnik B za týchto predpokladov zaplatí v najbližších obdobiach daň z príjmov v sume o 1 050 jednotiek nižšej, než podnik A.

4. Odložená daň z príjmov pri rozdielnych účtovných a daňových odpisov dlhodobého hmotného majetku

V nasledujúcej tabuľke vidíme vybrané údaje z účtovníctva a daňovej evidencie účtovnej jednotky, ktorá odpisuje dlhodobý hmotný majetok, pričom uplatňuje rozdielne účtovné a daňové odpisy. Vzniká tak dočasný rozdiel medzi účtovnou (zostatkovou) hodnotou dlhodobého majetku a jeho daňovou zostatkovou cenou, ktorý je predmetom účtovania odloženej dane z príjmov. Obstarávacía cena a vstupná cena pre účely dane z príjmov sú rovnaké. V tomto prípade sú ročné daňové odpisy rovnaké počas celej doby odpisovania, účtovné odpisy sú spočiatku vyššie ako daňové, postupne klesajú, až sú nižšie ako daňové odpisy. Po štyroch rokoch odpisovania je účtovná aj daňová zostatková cena nulová. Počas odpisovania je vzhľadom na vyššie účtovné odpisy na začiatku odpisovania účtovná zostatková cena nižšia ako daňová, preto je rozdiel medzi nimi základom pre odloženú daňovú pohľadávku, ktorá sa postupne znižuje až na nulu.

Položka / dátum	31.12.X1	31.12.X2	31.12.X3	31.12.X4
Obstarávacía cena DHM	200 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00
Účtovné odpisy	80 000,00	60 000,00	40 000,00	20 000,00
Daňové odpisy	50 000,00	50 000,00	50 000,00	50 000,00
Účtovná zostatková cena	120 000,00	60 000,00	20 000,00	
Daňová zostatková cena	150 000,00	100 000,00	50 000,00	
Účtovanie odloženej dane 592/481			2 100,00	6 300,00

Účtovanie odloženej dane 481/592	6 300,00	2 100,00		
Odložená daňová pohľadávka	6 300,00	8 400,00	6 300,00	
Odložený daňový záväzok				
Pripočítateľná položka	30 000,00	10 000,00		
Odpočítateľná položka			10 000,00	30 000,00

V prvom roku odpisovania sú účtovné odpisy vyššie ako daňové odpisy o 30 000,- €, čiže v nákladoch na účte 551 – Odpisy dlhodobého nehmotného majetku a dlhodobého hmotného majetku je zaúčtovaná suma 80 000,- €. Výsledok hospodárenia bol teda odpismi znížený o 80 000,- €, základ dane z príjmov však má byť znížený len o daňové odpisy 50 000,- €, preto je pri výpočte základu dane výsledok hospodárenia zvýšený o 30 000,- €, ide o tzv. pripočítateľnú položku. Daňová zostatková cena je z dôvodu rozdielu v odpisoch vyššia od účtovnej zostatkovej ceny o 30 000,- €. Preto bola zaúčtovaná odložená daňová pohľadávka v sume (21% z 30 000) 6 300,- € na ľarchu účtu 481 – Odložený daňový záväzok a odložená daňová pohľadávka a v prospech účtu 592 – Odložená daň z príjmov.

V druhom roku odpisovania sú účtovné odpisy vyššie od daňových odpisov o 10 000,- €. Pripočítateľná položka v priznaní k dani z príjmov je teda v sume 10 000,- €. Vzhľadom k tomu, že účtovné odpisy boli opäť vyššie ako daňové, rozdiel medzi daňovou a účtovnou zostatkovou cenou majetku sa zvýšil, predstavuje sumu 40 000,- €. Zvýšila sa preto aj odložená daňová pohľadávka o sumu (21% z 10 000) 2 100,- €, zvýšenie pohľadávky bolo zaúčtované na stranu Má dať účtu 481 – Odložený daňový záväzok a odložená daňová pohľadávka a na stranu dal účtu 592 – Odložená daň z príjmov. Zostatok odloženej daňovej pohľadávky je v sume 8 400,- € (21% zo 40 000).

V treťom roku odpisovania sú už účtovné odpisy nižšie než daňové odpisy o 10 000,- €, ide o odpočítateľnú položku v priznaní k dani z príjmov (účtovné náklady znižujúce výsledok hospodárenia sú v sume 40 000,- €, základ dane z príjmov odpisy znižujú o 50 000). Rozdiel medzi daňovou a účtovnou zostatkovou cenou sa vzhľadom na nižšie účtovné odpisy znížil o 10 000,- €, preto sa znížila aj odložená daňová pohľadávka o sumu (21% z 10 000) 2 100,- €. Zníženie pohľadávky bolo zaúčtované na stranu Má dať účtu 592 – Odložená daň z príjmov a na stranu dal účtu 481 – Odložený daňový záväzok a odložená daňová pohľadávka. Zostatok odloženej daňovej pohľadávky je v sume 6 300,- € (21% zo 30 000).

V poslednom, štvrtom roku odpisovania sú účtovné odpisy opäť nižšie ako daňové odpisy o 30 000,- €, ide o odpočítateľnú položku v priznaní k dani z príjmov (účtovné náklady znižujúce výsledok hospodárenia sú v sume 20 000,- €, základ dane z príjmov odpisy znižujú o 50 000). Účtovná aj daňová zostatková cena sú k 31.12.X4 nulové, pretože majetok bol účtovne aj daňovo odpísaný. Nulový je teda aj rozdiel medzi zostatkovými cenami, preto aj odložená daňová pohľadávka je nulová. Zníženie pohľadávky bolo zaúčtované na stranu Má dať účtu 592 – Odložená daň z príjmov a na stranu dal účtu 481 – Odložený daňový záväzok a odložená daňová pohľadávka v sume 6 300,- €.

V nasledujúcej tabuľke vidíme vybrané údaje z účtovníctva a daňovej evidencie účtovnej jednotky, ktorá takisto odpisuje dlhodobý hmotný majetok, pričom uplatňuje rozdielne účtovné a daňové odpisy. Vzniká tak dočasný rozdiel medzi účtovnou (zostatkovou) hodnotou dlhodobého majetku a jeho daňovou zostatkovou cenou, ktorý je predmetom účtovania odloženej dane z príjmov. Obstarávacía cena a vstupná cena pre účely dane z príjmov sú rovnaké. V tomto prípade sú ročné daňové odpisy rovnaké počas celej doby odpisovania, účtovné odpisy sú spočiatku nižšie ako daňové, postupne stúpajú, až sú vyššie ako daňové odpisy. Po štyroch rokoch odpisovania je účtovná aj daňová zostatková cena nulová. Počas odpisovania je vzhľadom na nižšie účtovné odpisy na začiatku odpisovania účtovná zostatková cena vyššia ako daňová, preto je rozdiel medzi nimi základom pre odložený daňový záväzok, ktorý sa postupne znižuje až na nulu.

Položka / dátum	31.12.X1	31.12.X2	31.12.X3	31.12.X4
Obstarávacía cena DHM	200 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00
Účtovné odpisy	20 000,00	40 000,00	60 000,00	80 000,00
Daňové odpisy	50 000,00	50 000,00	50 000,00	50 000,00
Účtovná zostatková cena	180 000,00	140 000,00	80 000,00	
Daňová zostatková cena	150 000,00	100 000,00	50 000,00	
Účtovanie odloženej dane 592/481	6 300,00	2 100,00		
Účtovanie odloženej dane 481/592			2 100,00	6 300,00
Odložená daňová pohľadávka				
Odložený daňový záväzok	6 300,00	8 400,00	6 300,00	
Pripočítateľná položka			10 000,00	30 000,00
Odpočítateľná položka	30 000,00	10 000,00		

V prvom roku odpisovania sú účtovné odpisy nižšie ako daňové odpisy o 30 000,- €, čiže v nákladoch na účte 551 – Odpisy dlhodobého nehmotného majetku a dlhodobého hmotného majetku je zaúčtovaná suma 20 000,- €. Výsledok hospodárenia bol teda odpismi znížený o 20 000,- €, základ dane z príjmov však má byť znížený o daňové odpisy 50 000,- €, preto je pri výpočte základu dane výsledok hospodárenia znížený o 30 000,- €, ide o tzv. odpočítateľnú položku. Účtovná zostatková cena je z dôvodu rozdielu v odpisoch vyššia od daňovej zostatkovej ceny o 30 000,- €. Preto bol zaúčtovaný odložený daňový záväzok v sume (21% z 30 000) 6 300,- € na ľarchu účtu 592 – Odložená daň z príjmov a v prospech účtu 481 – Odložený daňový záväzok a odložená daňová pohľadávka.

V druhom roku odpisovania sú účtovné odpisy nižšie od daňových odpisov o 10 000,- €. Odpočítateľná položka v priznaní k dani z príjmov je teda v sume 10 000,- €. Vzhľadom k tomu, že účtovné odpisy boli opäť nižšie ako daňové, rozdiel medzi účtovnou a daňovou zostatkovou cenou majetku sa zvýšil, predstavuje sumu 40 000,- €. Zvýšil sa preto aj odložený daňový záväzok o sumu (21% z 10 000) 2 100,- €, zvýšenie záväzku bolo zaúčtované na stranu Má dať účtu 592 – Odložená daň z príjmov a na stranu dal účtu 481– Odložený daňový záväzok a odložená daňová pohľadávka. Zostatok odloženého daňového záväzku je v sume 8 400,- € (21% zo 40 000).

V treťom roku odpisovania sú už účtovné odpisy vyššie než daňové odpisy o 10 000,- €, ide o pripočítateľnú položku v priznaní k dani z príjmov (účtovné náklady znižujúce výsledok hospodárenia sú v sume 60 000,- €, základ dane z príjmov odpisy znižujú o 50 000). Rozdiel medzi účtovnou a daňovou zostatkovou cenou sa vzhľadom na vyššie účtovné odpisy znížil o 10 000,- €, preto sa znížil aj odložený daňový záväzok o sumu (21% z 10 000) 2 100,- €. Zníženie záväzku bolo zaúčtované bolo zaúčtované na stranu Má dať účtu 481– Odložený daňový záväzok a odložená daňová pohľadávka a na stranu dal účtu 592 – Odložená daň z príjmov. Zostatok odloženého daňového záväzku je v sume 6 300,- € (21% zo 30 000).

V poslednom, štvrtom roku odpisovania sú účtovné odpisy opäť vyššie ako daňové odpisy o 30 000,- €, ide o pripočítateľnú položku v priznaní k dani z príjmov (účtovné náklady znižujúce výsledok hospodárenia sú v sume 80 000,- €, základ dane z príjmov odpisy znižujú o 50 000). Účtovná aj daňová zostatková cena sú k 31.12.X4 nulové, pretože majetok bol účtovne aj daňovo odpísaný. Nulový je teda aj rozdiel medzi zostatkovými cenami, preto aj odložený daňový záväzok je nulový. Zníženie záväzku bolo zaúčtované na stranu Má dať účtu

481 – Odložený daňový závazok a odložená daňová pohľadávka a na stranu dal účtu 592 – Odložená daň z príjmov v sume 6 300,- €.

5. Odložená daň z príjmov pri opravných položkách k pohľadávkam

V nasledujúcej tabuľke vidíme vybrané údaje z účtovníctva a daňovej evidencie účtovnej jednotky, ktorá vytvorila (účtovnú) opravnú položku k pohľadávkam, pričom tvorbu opravnej položky pri výpočte základu dane z príjmov si uplatnila v nižšej sume. Vzniká tak dočasný rozdiel medzi účtovnou hodnotou pohľadávok ich daňovou hodnotou, ktorý je predmetom účtovania odloženej dane z príjmov. Keďže účtovná opravná položka nemôže byť nižšia ako daňová opravná položka, dočasný rozdiel medzi vyššou daňovou cenou pohľadávok a ich nižšou účtovnou hodnotou predstavuje základ pre účtovanie odloženej daňovej pohľadávky.

Položka / dátum	1.1.X1	31.12.X1	31.12.X2
Zostatok účtu 311 Md	100 000,00	100 000,00	0,00
Tvorba opravnej položky 547/391		30 000,00	
Inkaso pohľadávky 221/311			100 000,00
Zúčtovanie opravnej položky 391/547			30 000,00
Zvýšenie daňovej opravnej položky		20 000,00	
Zníženie daňovej opravnej položky			20 000,00
Účtovanie odloženej dane 592/481			2 100,00
Účtovanie odloženej dane 481/592		2 100,00	
Pripočítateľná položka		10 000,00	
Odpočítateľná položka			10 000,00

V prvom roku vidíme, že účtovná jednotka vytvorila opravnú položku k pohľadávkam v sume 30 000,- €, daňovú opravnú položku však vytvorila v nižšej sume 20 000,- €. Rozdiel 10 000,- € predstavuje pripočítateľnú položku pri výpočte základu dane z príjmov. Účtovná hodnota pohľadávok je k 31.12.X1 vo výške 70 000,- € a daňová hodnota pohľadávok je vo

výške 80 000,- €. Účtovná hodnota je teda vyššia od daňovej o 10 000,- €. Preto bola zaúčtovaná odložená daňová pohľadávka v sume (21% z 10 000) 2 100,- € na ľarchu účtu 481 – Odložený daňový záväzok a odložená daňová pohľadávka a v prospech účtu 592 – Odložená daň z príjmov.

V druhom roku bola pohľadávka zinkasovaná v plnej výške. Preto pominul dôvod pre existenciu opravnej položky – účtovnej aj daňovej. Účtovná opravná položka bola zúčtovaná v plnej výške, čím sa zvýšil výsledok hospodárenia o 30 000,- €. Znížením daňovej opravnej položky sa základ dane má zvýšiť len o 20 000,- €. Rozdiel v sume 10 000,- € preto predstavuje odpočítateľnú položku pri výpočte základu dane z príjmov. Rozdiel medzi účtovnou a daňovou hodnotou pohľadávok je nulový, preto aj odložená daňová pohľadávka je nulová. Zníženie pohľadávky bolo zaúčtované na stranu Má dať účtu 592 – Odložená daň z príjmov a na stranu dal účtu 481 – Odložený daňový záväzok a odložená daňová pohľadávka v sume 2 100,- €.

6. Odložená daň z príjmov pri ocenení podielu v dcérskej účtovnej jednotke metódou vlastného imania

V ďalšej tabuľke vidíme vybrané informácie z účtovníctva materskej účtovnej jednotky, ktorá vlastní podiel v dcérskej účtovnej jednotke vo výške 100%. Pre následné ocenenie podielu si zvolila metódu vlastného imania, podiel teda preceňuje podľa toho, ako sa mení výška vlastného imania dcérskeho podniku. Keďže vlastní 100% - ný podiel, ocenenie podielu sa rovná výške vlastného imania dcérskeho podniku. Preceňovanie podielu v dcérskom podniku metódou vlastného imania spôsobuje dočasný rozdiel medzi účtovnou a daňovou hodnotou podielu (precenením sa mení účtovná hodnota, daňová hodnota zostáva nezmenená), preto je predmetom účtovania odloženej dane z príjmov. Keďže sa oceňovacie rozdiely neúčtujú do nákladov a výnosov, ale súvzťažne s účtom 414 – Oceňovacie rozdiely z precenenia majetku a záväzkov, súvzťažne s týmto účtom sa účtuje aj odložená daň. Preto môžeme povedať, že oceňovacie rozdiely v rámci vlastného imania materského podniku vykazujeme ako „zdanené“. O odloženej dani z príjmov vyplývajúcej z precenenia podielov v dcérskych (pridružených aj spoločných) podnikoch sa neúčtuje, ak materská účtovná jednotka, resp. investor je schopný ovplyvniť vyrovnanie týchto rozdielov a je pravdepodobné, že tieto dočasné rozdiely nebudú vyrovnané v blízkej budúcnosti.

Položka / dátum	1.1.X1	31.12.X1	31.12.X2	31.12.X3
Obstarávacia cena podielu v dcérskom podniku	500 000,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00
Vlastné imanie dcérskeho podniku	500 000,00	800 000,00	600 000,00	500 000,00
Zvýšenie hodnoty podielu (061/414)		300 000,00		
Zníženie hodnoty podielu (414/061)			200 000,00	100 000,00
Účtovná hodnota podielu - zostatok účtu 061	500 000,00	800 000,00	600 000,00	500 000,00
Účtovanie odloženej dane 414/481		63 000,00		
Účtovanie odloženej dane 481/414			42 000,00	21 000,00
Zostatok účtu 414 (Dal)		237 000,00	79 000,00	
Zostatok účtu 481 Md				
Zostatok účtu 481 Dal		63 000,00	21 000,00	

V prvom roku vidíme, že obstarávacia cena podielu v dcérskom podniku bola 500 000,- €. Dcérsky podnik vo svojej účtovnej závierke vykázal vlastné imanie vo výške 800 000,- €. Preto materský podnik zvýšil účtovnú hodnotu podielu o 300 000,- €. Precenenie podielu zaúčtoval na ľarchu účtu 061 – Podielové cenné papiere a podiely v dcérskej účtovnej jednotke a v prospech účtu 414 – Oceňovacie rozdiely z precenenia majetku a záväzkov. Účtovná hodnota podielu je preto o 300 000,- € vyššia než je jeho daňová hodnota. Vznikol teda odložený daňový záväzok v sume 63 000,- € (21% z 300 000), ktorý bol zaúčtovaný na ľarchu účtu 414 – Oceňovacie rozdiely z precenenia majetku a záväzkov a v prospech účtu 481 – Odložený daňový záväzok a odložená daňová pohľadávka. Na účte 481 – Odložený daňový záväzok a odložená daňová pohľadávka je k 31.12.X1 zostatok predstavujúci záväzok v sume 63 000,- €. Oceňovací rozdiel na účte 414 – Oceňovacie rozdiely z precenenia majetku a záväzkov bol znížený o daň z príjmov sadzbou 21%, čiže zostatok predstavuje 79% celkového oceňovacieho rozdielu (79% z 300 000).

V druhom roku dcérsky podnik vo svojej účtovnej závierke vykázal vlastné imanie vo výške 600 000,- €. Preto materský podnik znížil účtovnú hodnotu podielu o 200 000,- €. Precenenie podielu zaúčtoval na ľarchu účtu 414 – Oceňovacie rozdiely z precenenia majetku a záväzkov a v prospech účtu 061 – Podielové cenné papiere a podiely v dcérskej účtovnej

jednotke. Účtovná hodnota podielu je potom o 100 000,- € vyššia než je jeho daňová hodnota. Odložený daňový záväzok sa preto znížil na sumu 21 000,- € (21% zo 100 000). Zníženie odloženého daňového záväzku bolo zaúčtované v sume 42 000,- € (21% z 200 000) na ťarchu účtu 481 – Odložený daňový záväzok a odložená daňová pohľadávka a v prospech účtu 414 – Oceňovacie rozdiely z precenenia majetku a záväzkov. Na účte 481 – Odložený daňový záväzok a odložená daňová pohľadávka je k 31.12.X2 zostatok predstavujúci záväzok v sume 21 000,- €. Oceňovací rozdiel na účte 414 – Oceňovacie rozdiely z precenenia majetku a záväzkov je znížený o daň z príjmov sadzbou 21%, čiže zostatok predstavuje 79% celkového oceňovacieho rozdielu (79% zo 100 000).

V treťom roku dcérsky podnik vo svojej účtovnej závierke vykázal vlastné imanie vo výške 500 000,- €. Preto materský podnik znížil účtovnú hodnotu podielu o 100 000,-€. Precenenie podielu zaúčtoval na ťarchu účtu 414 – Oceňovacie rozdiely z precenenia majetku a záväzkov a v prospech účtu 061 – Podielové cenné papiere a podiely v dcérskej účtovnej jednotke. Účtovná hodnota podielu je potom rovnaká ako jeho daňová hodnota. Odložený daňový záväzok sa preto znížil o sumu 21 000,- € na nulu. Zníženie odloženého daňového záväzku bolo zaúčtované v sume 21 000,- € (21% zo 100 000) na ťarchu účtu 481– Odložený daňový záväzok a odložená daňová pohľadávka a v prospech účtu 414 – Oceňovacie rozdiely z precenenia majetku a záväzkov. Na účte 481 – Odložený daňový záväzok a odložená daňová pohľadávka je k 31.12.X3 zostatok nula. Oceňovací rozdiel na účte 414 – Oceňovacie rozdiely z precenenia majetku a záväzkov je takisto nulový.

Pre úplnosť možno dodať, že v prípade ak materský podnik zostavuje konsolidovanú účtovnú závierku, pre potreby konsolidácie kapitálu a jej opakovania bude pri úprave individuálnych účtovných údajov rozdiely z precenenia podielu v dcérskom podniku metódou vlastného imania eliminovať, rovnako aj príslušnú odloženú daň z príjmov.

Zodpovedná redaktorka: Ing. Tatjana Karešová

Redakčná rada: Dr. h. c. prof. Ing. Július Alexy, CSc. (predseda), Ing. Ondrej Baláž, Ing. Mária Brániková, Ing. Richard Farkaš, CSc., Ing. Mária Horváthová, Ing. Eva Hupková, FCCA, prof. Ing. Janka Hvoždárová, CSc., Ing. Jozef Hýbl, FCCA, CA, DipIIFR, doc. Ing. Lenka Krupová, Ph.D, Ing. Viera Laszová, doc. Ing. Jozef Makúch, PhD., Ing. Janka Matayová, Ing. Ján Artur Oberhauser, CSc., Ing. Ivan Paule, FCCA, PhD., Ing. Jozef Škultéty, PhD., Ing. Dagmar Válová, ACCA

Účtovníctvo • Audítorstvo • Daňovníctvo *v teórii a praxi*, špeciálne vydanie, ročník XXIX.

online vydanie, 2021

Vydáva:

Slovenská komora certifikovaných účtovníkov

Adresa redakcie: Záhradnícka 95, 821 08 Bratislava

Adresa administrácie:

Záhradnícka 95, 821 08 Bratislava
Telefón: 0903 478 592, fax: 02/ 534 12 954
IČO: 173 140 20
DIČ: 2020708778
IČ DPH: SK2020708778
Bankové spojenie: SLSP, a. s., Bratislava
IBAN: SK33 0900 0000 0000 1148 2463

Evidencia:

MK SR EV 3794/09: Vedecko-odborný časopis. Professional Magazine of Science.
Objednávky prijíma administrácia. Za obsah inzercie zodpovedá inzerent.
Jednotlivé články vyjadrujú názor autora, redakcia nezodpovedá za ich obsah. Na viaceré problémy môžu existovať odlišné názory. Neprešlo jazykovou úpravou. Nevyžiadané rukopisy nevraciamy.